

Zpravodaj farnosti Brno – Královo Pole

Milí bratři a sestry,

byl jsem požádán přispět nějakým slovem povzbuzení do Krpoláčku. Musím se přiznat, že první číslo a vůbec úmysl farního časopisu se mi moc líbí. Krpoláček rozhodně asi nechce suplovat denní tisk, ale má nám pomoci lépe prožívat víru ve společenství známých lidí, na místě nám známém a v podmínkách nám vlastních. Rád bych navázal na úvodní slovo otce Josefa z prvního „O konci života“, jako *zrna*, které zapadající do země nese v sobě nový život. Smrt završuje jedinečný proces proměny našeho života s Bohem. To, co je v nás proměněno (spojeno s Kristem) a zapuštěno hluboko do našeho srdce, už teď nese známky nového života a stále prorůstá do pozemských skutečností. Stává se kvasem pro každé přirozené dobro. Jsme-li na konci liturgického roku, což je spjato s myšlenkou na zhodnocení lidského života spojeného s přechodem na věčnost, víme, že kde končí starý rok, začíná rok nový, a to adventní dobou – očekáváním Pánova příchodu. Věříme, že vše, co jsme společně zaseli s Bohem, má v sobě obrovskou schopnost růst; podobně jako ze semínka vyrůstá nová rostlina, tak i to, jak jsme poznali Boží lásku k člověku a na ni odpověděli, má v sobě nový život.

Známkou klíčení nového života je, že v nás roste chuť, touha žít s Bohem. Tato touha po jeho společenství je *stvolem* rostliny, jež vytahuje energii ze semene. A když je stvol dostatečně vysoký, potřebuje se znovu nalít mizou, nashromáždit živiny, aby se mohl protrhnout z blány v krásný květ a posléze v užitečný plod. Až tehdy můžeme říci, že semeno vydalo vše, co v sobě ukrývalo.

Naše adventní touha po Bohu je to, co *vytahuje* stvol ze semínka. Toto dílo není jenom naše dílo; my jsme půdou, semínko je to, co vzniklo ze spolupráce s Bohem, a růst – to je Boží milost proudící do našeho života. Věčný život není jen život smrti, jak se mnozí chybně domnívají, to je především nová kvalita života, kterou Bůh uděluje naší duši, je-li připravena ke spolupráci na díle spásy. Boží království tedy není až po smrti, ale je to *věčnost, která začíná nyní* skrze víru. Nenechme se o tento život v nové kvalitě okrást okolním sebestředným světem či svojí nepozorností. Opakem tohoto je adventní bdělost, očekávání, otevření se novému zrození, příchodu Boha na tento svět.

farní vikář P. Jan Klíma

HISTORIE FARNOSTI

Než jsme se stali farností (2)

Další dvůr v Králově Poli je spojen s řádem, který byl původně nazýván Špitální rytíři sv. Jana, později Suverénní vojenský a špitální řád sv. Jana Jeruzalémského z Rhodu a z Malty [3]. V literatuře bývá řád častěji nazýván johanité, křížovníci, nebo maltézští. Jak dále uvidíme, tento řád měl pro duchovní život v Králově Poli velký význam. Vykonával zde totiž první historicky doloženou duchovní správu. Podařilo se nám najít velmi zajímavý vztah mezi řádem johanitů (a dokonce jejich brněnskou komendou) a rodinou sv. Zdislavy. Proto dovolte, abychom poněkud opustili Královo Pole a věnovali johanitům více prostoru.

Kolem r. 1080 vybudovali benediktini v Jeruzalémě špitál zasvěcený sv. Janu (Křtiteli). Špitál sloužil poutníkům putujícím do Svaté země a jeho prvním představeným se stal bratr Gerard (zemřel 3.9.1120, blahoslavený). Komunita se původně soustředila na práci ve špitálu a na charitativní činnost. Později přibyla nová náplň zaměřená převážně na ochranu poutníků na cestě od moře do Jeruzaléma. Tak v souvislosti s pokračujícím zápasem evropského křesťanství proti islámu ve druhé polovině 12. století se postupně stali ze služebníků chudých Kristovi vojáci, maltézští rytíři. Johanité jsou nejstarším rytířským řádem a současně třetím nejstarším náboženským řádem v křesťanském světě. Do Čech byl řád uveden v letech 1156-58 za vlády Vladislava II., který se zúčastnil křížové výpravy do Svaté země a v Jeruzalémě se seznámil s činností johanitů. První komenda řádu vznikla v Praze u chrámu Matky Boží pod řetězem [3].

Jak se johanité dostali do Brna? V běžně dostupné literatuře nebývá rok jejich příchodu uveden ([1], [4]). Za moravského markraběte Přemysla (1228-1239, syn krále Přemysla Otakara I.) brněnský měšťan Rudgerus (Rudlín) s manželkou Hodavou koupil před Brnem pozemek a složil 70 hřiven na stavbu špitálu pro chudé a cizince. Na žádost měšťanů olomoucký biskup Robert r. 1238 posvětil staveniště a hřbitov při něm. Špitál byl řízen bratrstvem, jehož členové ošetřovali nemocné a sbírali almužnu na vydržování špitálu. Bratrstvo bylo pod ochranou sv. Václava a nazývalo se bratrstvem Sv. Ducha, protože první takové bratrstvo vzniklo v Římě r. 1198 a zasvětilo svůj špitál Sv. Duchu. Biskup přijal bratrstvo pod svou ochranu a udělil mu některé výsady. Zakladatel bratrstva Rudgerus se stal jeho prvním představeným (procurator). Špitál, rovněž nazývaný špitálem Sv. Ducha, sloužil nejen Brnu, ale i širokému okolí. Členové bratrstva, chudí a cizinci, kteří ve špitálu zemřeli, byli pohřbeni na špitálním hřbitově. Vedle špitálu byl postaven kostel Sv. Jana (Křtitele) a patronátní právo bylo uděleno olomouckému biskupovi. Novému špitálu daroval pozemky u Brna s desátky také král Václav I., což biskup na žádost představeného Rudgera potvrdil. Papež Řehoř IX. potvrdil brněnské bratrstvo 17. května 1240. Podle listiny z 30.12.1239 na špitál Sv. Ducha přispěl majetkem z okolí Křižanova také brněnský kastelán Příbyslav z Křižanova s manželkou Sibylou. Byli to rodiče sv. Zdislavy. Darování bylo učiněno se svolením biskupa Roberta a bylo potvrzeno papežem. Rudgerus později vstoupil do řádu johanitů, předal řádu nemocnici a majetek, olomoucký biskup Konrád předání potvrdil 20.4.1243, brněnské bratrstvo Sv. Ducha splynulo s johanitami, a tak vznikla v Brně křížovníká komenda [1], [4]. Rok

1243 však pravděpodobně nelze pokládat za dobu příchodu johanitů do Brna. Šujan v práci [1] totiž tvrdí, že listiny starobrněnských johanitů v zemském archivu v Brně jsou datovány již od roku 1237.

Špitál s kostelem a hřbitovem lze lokalizovat do dolní části Křížové ulice (dnešní ulice Pekařské od č. 64 k rohu s Úvozem, přílehlou částí ulice Úvozu a s kusem úbočí Špilberku). Komenda byla vystavěna na protější straně ulice Křížové (Pekařská od č. 55 do čísla 59, tj. konec Fakultní nemocnice). Ještě dnes je znám místní název „U bílého kříže“ což prý byl název komendy, zřejmě podle znaku johanitů, kterým je bílý kříž míru na krvavě červeném poli války. Kostel měl loď obdélníkového půdorysu a kněžiště s pětibokým závěrem [4].

Johanité zakládali nejen špitály, ale také kostely. A právě oni postavili v Králově Poli první kostel. Ale o tom zase příště.

Závěrem ještě jednu zajímavost. Také rod pánů z Lemberka, ze kterého pocházel i pan Havel, manžel sv. Zdislavy, měl později úzký kontakt s řádem johanitů. V práci [3] se uvádí jako velkopřevor Českého velkopřevorství maltézských v letech 1338-1365 jmenovec Havel z Lemberka.

Zdeněk Winkler (z.winkler@centrum.cz)

[1] Šujan, F.: Dějepis Brna.

Vlastivěda moravská, 2. vydání, Musejní spolek, Brno, 1928.

[2] Fürst, F.: Královo Pole.

Jeho historie, vývoj a rozvoj. Brno a okolí, sv. 3-4, Brno, 1933.

[3] Bradford, E.: Řádoví rytíři.

Zvon, Praha, 1996.

[4] Dřímál, J. – Peša, V. a kol.: Dějiny města Brna. Díl 1.

Městský národní výbor v Brně, Brno, 1969.

ZPRÁVA Z ARCHY

2. Od party nadšenců ke křesťanskému společenství

Po měsíci k nám opět přilétá poštovní holubice se zprávou z ARCHY. Minule jste sledovali události, které vedly až k registraci občanského sdružení ARCHA COMMUNITY. Jsou však skutečnosti, které lze jen těžko popsat čísly, letopočty. Jakoby skryté, přesto jsou důležité na cestě jednotlivce i skupiny.

Po období počátečního nadšení nastala všední práce. Asi každý z asistentů se nejprve musel vyrovnat s řadou otázek a problémů, které jsme do té doby neznali, které se objevily až ve styku s postižením našich nových kamarádů. Ne každý to dokázal. Museli jsme zvládnout i některé základní dovednosti, jako bezpečnou jízdu s invalidním vozíkem včetně překonávání schodů a nástrah hromadné dopravy, způsob manipulace s prakticky bezvládným tělem a mnoho dalšího. Někteří prošli speciálním zdravotnickým kurzem pro asistenty postižených, na přání ústavu jsme absolvovali psychologické testy. Bylo nesnadné najít vhodný program, který by respektoval velké rozdíly ve fyzickém omezení postižených a rozdílný věk. Jen pro zajímavost, nejmladší dívence, která se sama, bez rodičů, zúčastnila našeho týdenního tábora, byly tři roky, nejstaršímu postiženému je 33 let. Brzy jsme si uvědomili, že to, co vnímáme z utrpení některých dětí, je jen špička ledovce. Pod hladinou zůstává ukryto těch zbývajících devět desetin – vnitřní zraněnost, často absence rodinného zázemí nebo nedostatek tolerance rodiny k náboženskému citění svých dětí.

Některé děti měly ve srovnání se svými zdravými vrstevníky velice mlhavé náboženské vědomosti a téměř žádné zkušenosti se životem podle víry. Naše evangelizace se však nemohla podobat

školní výuce. Museli jsme nejprve vytvořit pouto opravdového kamarádství, pomáhat postiženým řešit jejich každodenní problémy. Vzpomínám si, jak já, naprostý nevzdělanec v oblasti tance, jsem pomáhal jedné dívce vybírat plesové šaty a střevíce. Organizovali jsme peněžní sbírku na elektrický invalidní vozík pro naši kamarádku (v této iniciativě nám významně pomohli i královopolská farníci), doučovali jsme některé nepopulární předměty, například matematiku, fyziku a češtinu. Občas se nám podařilo navázat i dobrý kontakt s rodinou postiženého. Na naší cestě přicházely různé krize, ale byly tu i okamžiky, kdy jsme si jasně uvědomovali, že naše práce má smysl a že přináší výsledky. Před časem jedna vychovatelka provedla v ústavu anonymní průzkum mezi klienty ve věku 15 až 19 let (studenti odborných, speciálních a středních škol, učňovská mládež). Dotazování odpovídali na řadu otázek, které charakterizovaly například i osobní pocity. Nabídl jsem se, že výsledky průzkumu zpracuji statisticky na počítači. K našemu velkému překvapení se mimo jiného ukázalo, že postižení, kteří byli členy ARCHY, se nudí méně a na svět hledí s větším optimismem, než ostatní. A to i přesto, že v průměru patří k těm více postiženým.

Později se začaly ukazovat i pokroky duchovní. Měli jsme zpočátku obavu, že zájem o náboženskou oblast je u většiny dán pouze tím, že naši postižení kamarádi slyší o něčem novém, že mají možnost účastnit se programu, jaký dosud nepoznali, že se dostanou častěji mimo ústav. Skutečně, v některých případech i toto mohla být motivace. U mnohých ale docházelo k prohloubení víry, k vytvoření osobního vztahu k Bohu. A často se tak stávalo právě u těch, kteří podle lidských měřítek k takovému obrácení neměli nejlepší podmínky, za svou víru museli tvrdě bojovat, například ve vlastní rodině. Nějaký duchovní růst snad „postihl“ i nás, asistenty. ARCHA se vydala na cestu směřující ke křesťanskému společenství.

Zdeněk Winkler (z.winkler@centrum.cz)

Kde můžete najít další informace o Archa Community:

- schránka Archy u hlavního vchodu do kostela
- internet: <http://www.volny.cz/archa>
- Karel Ryšavý, tel. domů 545228089, archa@volny.cz
- Zdeněk Winkler, tel. práce 543562136, z.winkler@centrum.cz

MINISTRANTI

Hnutí „Pueri Domini“

Pueri Domini znamená „Boží chlapi“; toto vedení nebo snad hnutí bylo schváleno biskupy pro arcidiecézi olomouckou, diecézi brněnskou a ostravsko-opavskou. Proto člen hnutí Pueri Domini má šířit víru, lásku, pravdu. Po období čekatelešského a vlastního přípravě je ministrant přijímán do společenství služebníků oltáře. V přípravném období dochází ministranti na ministrantské schůzky, seznamují se s posláním Božího služebníka a učí se ministrantským dovednostem. Mezi ministranty je kandidát přijímán slavnostním způsobem – zvláštním závazným obřadem.

Základním požadavkem členství je křesťanský život opřený o svátosti a touha sloužit Pánu Ježíši přede vším ostatním. Člen hnutí přistupuje 1× za měsíc ke svátosti smíření (v blízkosti prvního pátku), aby mohl s čistou duší přistupovat ke svatému přijímání. Člen hnutí má šířit víru, pravdu, lásku – a to především svým příkladem:

Víra – pravidelná modlitba

Pravda – podvod a lež jsou neslučitelné s členstvím ve hnutí

Láska – slušné chování, mluvení, zdravení a pomoc potřebným

Tyto požadavky jsou předmětem zvláštního zpytování svědomí i duchovních rozhovorů s knězem (popřípadě vedoucím ministrantů, který vede ministrantské schůzky ve farnosti).

Ministrantské schůzky „Pueri Domini“

Ministranti, kteří docházejí pravidelně na ministrantské schůzky, se učí, jak správně a dobře ministrovat před oltářem, jak vypadají předměty k liturgii a co je potřeba ke slavení mše svaté. Zde je ministrant také povinen dodržovat zásady hnutí Pueri Domini.

Lukáš Doležel (podle zásad hnutí „Pueri Domini“)

DOPIS OTCE BISKUPA VOJTĚCHA

Povolání ke kněžství

– přihlášky do kněžského semináře pro školní rok 2003/04

Bratři a sestry,

jako váš biskup vás prosím, abyste se snažili všemožně podporovat povolání ke kněžství a k různým formám zasvěceného života. A vás, mladí muži, kteří máte nebo budete mít maturitní zkoušku a kteří cítíte povolání ke kněžství, abyste vyplnili přihlášku, kterou si můžete osobně, písemně, i telefonicky vyžádat na sekretariátu biskupství, a abyste ji nejpozději do konce dubna 2003 prostřednictvím nějakého faráře zaslali na Biskupství brněnské.

+Vojtěch

CO SE DĚJE V DIECÉZI. . .

Výběrové řízení na ředitele Diecézní charity Brno

Biskupství brněnské vypisuje výběrové řízení na obsazení funkce ředitele Diecézní charity Brno. Předpoklady:

- vysokoškolské vzdělání
- min. 5 let praxe v oboru sociální práce
- zkušenosti v oblasti řízení
- jazyková znalost AJ nebo NJ

Přihlášky s příloženým životopisem a návrhem koncepce rozvoje řízení a stabilizace Diecézní charity Brno s výhledem na pět let zasílejte na sekretariát Biskupství brněnské, Petrov 8, 601 43 Brno do 10. ledna 2003.

Novoroční ekumenické modlitební setkání v Brně

V brněnské katedrále sv. Petra a Pavla se již po jedenácté setkají zástupci křesťanských církví na Novoročním ekumenickém modlitebním setkání.

Světový den míru (1.1.) se v brněnské katedrále sv. Petra a Pavla již tradičně slaví Novoročním ekumenickým modlitebním setkáním představitelů devíti křesťanských církví, které působí v Brně. Cílem setkání je nejen společná modlitba křesťanů za mír, ale setkání slouží také k bližšímu osobnímu poznání a navázání nových přátelství. Ekumenická bohoslužba, kterou hudebně provází Brněnský ekumenický sbor pod vedením Luboše Rause, bude zahájena v 15.00 hodin.

Adventní setkání s řeholníky

Adventní setkání brněnské biskupa Vojtěcha Cikrleho s řeholníky

brněnské diecéze proběhne ve čtvrtek 12. prosince od 17 hodin.

Komise pro zasvěcený život, která v brněnské diecézi působí od Jubilejního roku 2000, je iniciátorkou Adventního modlitebního setkání řeholníků, řeholnic a osob zasvěceného života. Setkání se uskuteční v kostele Svaté Rodiny na Grohově ulici v Brně za účasti brněnského biskupa Vojtěcha Cikrleho ve čtvrtek 12. prosince v 17 hodin. Po rozjímavé modlitbě růžence s tajemstvími světla bude následovat adorace. Setkání ukončí přátelské posezení.

Miroslav Částek jubluje s divadlem jednoho herce

Miroslav Gabriel Částek oslaví v roce 2003 už pětatřicet let na cestě za divadlem jednoho herce.

Pětatřicet let cesty za diváky v divadle jednoho herce a na ní 44 premiérových představení oslaví v příštím roce brněnský herec Miroslav Částek. Od roku 1990 představil 17 premiér v téměř 1500 vystoupeních. V současné době má herec Miroslav Částek ve svém repertoáru devět duchovních pořadů:

- Popelka Nazaretská (Václav Renč)
- Napřed je třeba unést kříž – křížová cesta (Paul Claudel)
- Bůh je láska (recitál na text evangelia sv. Jana)
- Citadela (Antoine de Saint-Exupéry)
- Muž, který sázel stromy (Jean Giono)
- Dokonalá svoboda (Maria Calasanz Zieschova)
- Stařec a moře (Ernest Hemingway)
- Monsignore Quijote (Graham Greene)
- Cesta k pokoji (Tomáš Kempenský – Následování Krista)

Bližší informace: Miroslav Částek, Kyjevská 3, 625 00 Brno, tel. 547 355 290, <http://www.castek.cz>

VÁNOCE V BRNĚNSKÉ KATEDRÁLE

1. 12.

10.30 Pontifikální latinská mše svatá

Proprium a ordinarium 1. neděle adventní

přednese Svatomichalská gregoriánská schola, řídí Josef Gerbrich

9. 12.

17.20 Slavnost Neposkvrněného Početí Panny Marie

Průvod světla z Denisových sadů a Pontifikální mše svatá

14. 12.

18.30 Adventní koncert duchovní hudby

Dagmar Kolařová varhany, Šárka Brychová zpěv

21. 12.

18.30 Adventní koncert duchovní hudby

David Postránecký (varhanní improvizace)

Na oba Adventní koncerty prodej vstupenek před koncertem.

22. 12.

9.00 Mše svatá s předáním Betlémského světla

1., 8., 15. a 22. 12.

Adventní folkové koncerty v kryptě katedrály

Začátek koncertů je v 19.00.

Prodej vstupenek před začátkem koncertů.

25. 12.

17.00 a 19.30 Vánoční koncerty duchovní hudby v katedrále

26. 12.

16.30 a 19.30 Vánoční koncerty duchovní hudby v katedrále

24. 12.

16.00 Mše svatá pro rodiče s dětmi

Výběr českých koled, zpívá Petrováček, řídí D. Kolařová

24.00 Pontifikální mše svatá

V. Javora: Česká mše vánoční „Co se stalo v Betlémě“

(premiéra Tradiční vánoční koledy)

Dómský smíšený sbor a orchestr, řídí Petr Kolař

25. 12. Bohoslužby 7.30, 9.00, 10.30

10.30 Pontifikální mše svatá

I. Reimann: Missa pastoralis in C

Dómský smíšený sbor a orchestr, řídí Petr Kolař

19.30 Benefiční koncert na podporu

Domu léčby bolesti sv. Josefa v Rajhradě u Brna

Jan Jakub Ryba: Česká mše vánoční „Hej, mistře“

Brněnský filharmonický sbor,

Dómský smíšený sbor a orchestr, sólisté,

řídí Petr Kolař

26. 12. Bohoslužby 7.30, 9.00, 10.30

10.30 Latinská chorální mše svatá

Chorální ordinarium a proprium.

Svatomichalská schola, řídí J. Gerbrich

29. 12. Bohoslužby 7.30, 9.00, 10.30

10.30 Pontifikální mše svatá

Slavnostní zahájení Tříkrálové sbírky

31. 12. Bohoslužby 7.30, 16.00

16.00 Pontifikální mše svatá

Na závěr občanského roku.

Dómský smíšený sbor a sólisté, řídí Petr Kolař

1. 1. Bohoslužby 7.30, 9.00, 10.30

10.30 Pontifikální latinská mše svatá

V. Javora: Česká mše vánoční „Co se stalo v Betlémě“

Dómský smíšený sbor a orchestr, řídí Petr Kolař

15.00 Ekumenická bohoslužba

Brněnský ekumenický sbor, řídí Luboš Raus

2. 1.

17.00 Poutní mše svatá

Ch. Gounod: Missa breve in C

Bystrcký chrámový sbor řídí Ludmila Stichová

6. 1. Bohoslužby 7.30, 17.30

17.30 Mše svatá

Schola studentů brněnských škol.

Úpravy tradičních koled, řídí Štěpán Policar

Katedrála sv. Petra a Pavla

Farní úřad Brno dóm, Petrov 9

Petrovské věže a krypta katedrály vás zvou na prohlídku.

KRPOLÁČEK

Krpoláček v elektronické verzi

Elektronickou verzi Krpoláčka si můžete stáhnout na webu naší farnosti – <http://farnost.katolik.cz/krpole> (sekce „Krpoláček“).

Náměty a příspěvky

Pokud se chcete podílet na přípravě Krpoláčka, můžete své příspěvky a náměty vkládat do krabice s označením „Krpoláček“, kterou naleznete pod nástěnkou u bočního vchodu. Prosíme uveďte spolu se svým příspěvkem i své jméno a kontakt na vás (nejlépe telefonní číslo nebo elektronickou adresu). Děkujeme.

Pokud máte možnost nám předat příspěvek elektronickou poštou, můžete jej poslat na adresu krpolacek@katolik.cz.